

Cristiana Caserta

La traduzione dal greco

Percorsi per il primo biennio

Introduzione

- La traduzione richiede conoscenze grammaticali, letterarie, storiche; e competenze che vanno dall'uso del dizionario alla competenza di lettura e di scrittura. L'esercizio "ripetuto" e "ragionato" deve cominciare fin dal biennio per consentire agli alunni di prepararsi alla traduzione dal greco come prova d'esame alla fine del quinto anno e più in generale per accostarsi ai testi.
- È anche opportuno abituarsi attraverso un esercizio individuale a utilizzare il tempo nel modo migliore.
- Nella presentazione che segue, che prende le mosse da un [Progetto Nazionale](#) di G. Sega, verrà proposto un percorso sia lessicale che morfosintattico.

Scansione delle fasi

- FASE 1
- Lettura attenta e ripetuta del passo, sia per avere un'idea generale del suo contenuto (eventuali nomi propri, parole chiave, discorsi diretti, ecc.), sia soprattutto per individuare i verbi e i connettivi, in modo da scoprire i rapporti sintattici tra le proposizioni.
- Durante questo lavoro preliminare l'uso del vocabolario può ridursi al minimo, limitarsi cioè alla consultazione di quelle parole di cui non è evidente la natura morfologica (per capire se sono nomi o verbi, se aggettivi o avverbi, ecc.).
- A questa fase si deve dedicare $\frac{1}{4}$ del tempo assegnato

- FASE 2
- Stesura della cosiddetta “traduzione di lavoro” o “di servizio”, restando il più vicino possibile alla lettera del testo greco, lasciando aperte alcune alternative lessicali e/o sintattiche, preparando qualche nota di traduzione.
- È ovvio che una parte consistente del tempo dovrà essere dedicata alla consultazione attenta del vocabolario. Se un periodo, una proposizione, o un'espressione risultano incomprensibili, pur dopo molti tentativi di interpretazione, è bene andare avanti lasciando una lacuna nella traduzione, e ritornare sul punto controverso più tardi, quando si sarà in possesso di altre informazioni.
- A questa fase si dovrà dedicare 2/4 del tempo assegnato

- FASE 3
- Stesura della traduzione definitiva. Questo lavoro comporta la soluzione delle alternative ancora sospese, un'attenzione particolare alle figure retoriche presenti nel testo, la scelta della espressione italiana migliore o più vicina all'uso corrente, la stesura delle note, la definizione della punteggiatura, la revisione stilistica complessiva perché la prosa sia lineare e chiara.
- FASE 4
- Copiatura della traduzione definitiva e revisione complessiva.
- A queste fasi si dovrà dedicare il restante tempo assegnato (1/4)

I figli discordi del contadino (da Esopo)

Un contadino, incapace di appianare con le parole le discordie tra i figli, offre loro una persuasiva dimostrazione pratica del detto “l'unione fa la forza”.

Frase causale; genitivo assoluto; usi del participio; periodo ipotetico; frase dichiarativa

ΓΕΩΡΓΟΥ ΠΑΙΔΕΣ

Γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον. Ὁ δέ, ὡς πολλὰ παραινῶν οὐκ ἡδύνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς όάβδων δέσμην κομίζειν. Τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς όάβδους ἐκέλευε κατεάσσειν. Ἐπειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ ἡδύναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν αὐτοῖς όάβδον ἐδίδου. Τῶν δὲ όαδίως κατακλώντων ἔλεγε· ἀτὰρ καὶ ὑμεῖς, ὡ παῖδες, ἐὰν μὲν ὄμοφρονῆτε, ἀχειρῶτοι τοῖς ἔχθροῖς ἔσεσθε, ἐὰν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

‘Ο λόγος δηλοῦ ὅτι τοσοῦτον ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ ὄμόνοια,
ὅσον εὔκαταγών ἡ στάσις.

Lettura attenta e ripetuta del passo per avere un'idea generale del suo contenuto: eventuali nomi propri, parole chiave, discorsi diretti:

- Individuare parole-chiave: il criterio più semplice e immediato per individuare parole-chiave è la frequenza.
- individuare parallelismi (uguaglianze, opposizioni, analogie) tra le parole o le frasi
- individuare verbi e connettivi
schema delle proposizioni; dei casi, delle concordanze e delle reggenze
Prima traduzione (parola per parola)

Parole più frequenti

Γεωργοῦ **παῖδες** ἐστασίαζον. Ὁ δέ, ὡς πολλὰ παραινῶν οὐκ ἥδύνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς ὁράβδων δέσμην κομίζειν. Τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς ὁράβδους ἐκέλευε κατεάσσειν. Ἐπειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ ἥδύναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν αὐτοῖς ὁράβδον ἐδίδου. Τῶν δὲ ρᾳδίως κατακλώντων ἔλεγε· ἀτάρ καὶ ύμεῖς, ὡς **παῖδες**, ἐὰν μὲν ὄμοφρονῆτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἔχθροῖς ἔσεσθε, ἐὰν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

‘Ο λόγος δηλοῖ, ὅτι τοσοῦτον ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ ὁμόνοια, ὅσον εὐκαταγών ἡ στάσις.

Γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον. Ὁ δέ, ὡς πολλὰ παραινῶν οὐκ ἡδύνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς ὁράβδων δέσμην κομίζειν. Τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς ὁράβδους ἐκέλευε κατεάσσειν. Ἐπειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ ἡδύναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν αὐτοῖς ὁράβδον ἐδίδουν. Τῶν δὲ ρᾳδίως κατακλώντων ἔλεγε· ἀτάρ καὶ ύμεῖς, ὡς παῖδες, ἐὰν μὲν ὄμοφρονήτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἐχθροῖς ἔσεσθε, ἐὰν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

‘Ο λόγος δηλοῖ, ὅτι τοσοῦτον ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ ὁμόνοια, ὅσον εὐκαταγών ἡ στάσις.

Γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον. Ὁ δέ, ὡς πολλὰ
παραινῶν οὐκ ἥδύνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις
μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο
πράττειν καὶ **παρήνει** αὐτοῖς όάβδων δέσμην
κομίζειν. Τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον
διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς όάβδους ἐκέλευε
κατεάσσειν. Ἐπειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ
ἥδύναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν
αὐτοῖς όάβδον ἐδίδου. Τῶν δὲ ρᾳδίως κατακλώντων
ἔλεγε· ἀτάρ καὶ ύμεῖς, ὡς παῖδες, ἐὰν μὲν
όμοφρονῆτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἐχθροῖς ἔσεσθε, ἐὰν δὲ
στασιάζητε, εὐάλωτοι.

‘Ο λόγος δηλοῖ, ὅτι τοσοῦτον ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ
όμονοια, ὅσον εὔκαταγών ἡ στάσις.

Γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον.[‘]Ο δέ, ώς πολλὰ παραπομμένων οὐκ ἡδύνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς ὁράσμων δέσμην κομίζειν. Τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς ὁράσμους ἐκέλευε κατεάσσειν.[’]Επειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ ἡδύναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν αὐτοῖς ὁράσμον ἐδίδου. Τῶν δὲ ρᾳδίως κατακλώντων ἔλεγε· ἀτάρ καὶ ύμεις, ὦ παῖδες, ἐὰν μὲν ὄμοφρονήτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἐχθροῖς ἔσεσθε, ἐὰν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

‘Ο λόγος δηλοῖ, ὅτι τοσοῦτον ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ ὁμόνοια, ὅσον εὐκαταγών ἡ στάσις.

Γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον. Ὁ δέ, ὡς πολλὰ παραπομμάτων οὐκ ἥδυνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς **ὅάβδων** δέσμην κομίζειν. Τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς **ὅάβδους** ἐκέλευε κατεάσσειν. Ἐπειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ ἥδυναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν αὐτοῖς **ὅάβδον** ἐδίδουν. Τῶν δὲ ρᾳδίως κατακλώντων ἔλεγε· ἀτάρ καὶ ύμεῖς, ὡς παῖδες, ἐὰν μὲν ὄμοφρονήτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἐχθροῖς ἔσεσθε, ἐὰν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

‘Ο λόγος δηλοῖ, ὅτι τοσοῦτον ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ ὁμόνοια, ὅσον εὐκαταγών ἡ στάσις.

Γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον. Ὁ δέ, ὡς πολλὰ παραινῶν οὐκ ἤδύνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς όάβδων δέσμην κομίζειν. Τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς όάβδους ἐκέλευε κατεάσσειν. Ἐπειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ ἤδύναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν αὐτοῖς όάβδον ἐδίδου. Τῶν δὲ ρᾳδίως κατακλώντων ἔλεγε· ἀτάρ καὶ ύμεῖς, ὡς παῖδες, ἐὰν μὲν ὄμοφρονῆτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἐχθροῖς ἔσεσθε, ἐὰν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

‘Ο λόγος δηλοῖ, ὅτι τοσοῦτον ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ ὁμόνοια, ὅσον εὔκαταγών ἡ στάσις.

Γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον. Ὁ δέ, ὡς πολλὰ παραπομμάτων οὐκ ἥδύνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς όάβδων δέσμην κομίζειν. Τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς όάβδους ἐκέλευε κατεάσσειν. Ἐπειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ ἥδύναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν αὐτοῖς όάβδον ἐδίδου. Τῶν δὲ ρᾳδίως κατακλώντων ἔλεγε· ἀτάρ καὶ ύμεῖς, ὡς παῖδες, ἐὰν μὲν ὄμοφρονήτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἐχθροῖς ἔσεσθε, ἐὰν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

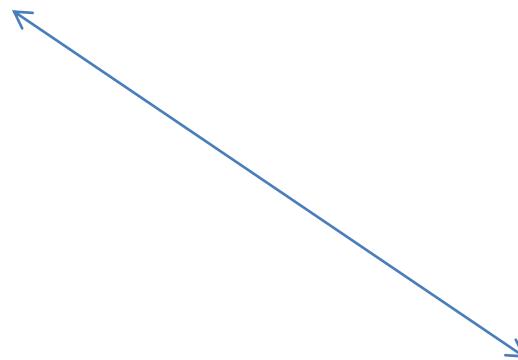
‘Ο λόγος δηλοῖ, ὅτι τοσοῦτον ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ ὁμόνοια, ὅσον εὐκαταγών ἡ στάσις.

Γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον. Ὁ δέ, ώς πολλὰ παραινῶν οὐκ ἡδύνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς ὁράβδων δέσμην κομίζειν. Τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς ὁράβδους ἐκέλευε κατεάσσειν. Ἐπειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ ἡδύναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν αὐτοῖς ὁράβδον ἐδίδου. Τῶν δὲ ὁρδίως κατακλώντων ἔλεγε· ἀτὰρ καὶ ὑμεῖς, ω̄ παῖδες, ἐὰν μὲν ὄμοφρονῆτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἔχθροῖς ἔσεσθε, ἐὰν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

Ο λόγος δηλοῖ, ὅτι τοσοῦτον ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ ὁμόνοια, ὅσον εὔκαταγών ἡ στάσις.

παῖδες
ἐστασίαζον
στασιάζητε
διδοὺς
ἔδιδου
παραινῶν
παρήγει
ἡδύνατο
ἡδύναντο
ὅάβδων
ὅάβδους
ὅάβδον
δέσμην

έστασίαζον
στασιάζητε

όμοφρονήτε
ομόνοια

parallelismi

Γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον. Ὁ δέ, ὡς πολλὰ παραπομμένων οὐκ ἥδυνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς ὁράσμων δέσμην κομίζειν. **Τῶν δὲ** τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς ὁράσμους ἐκέλευε κατεάσσειν. Ἐπειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ ἥδυναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν αὐτοῖς ὁράσμον ἐδίδου. **Τῶν δὲ** φραδίως κατακλώντων ἔλεγε· ἀτάρ καὶ ύμεῖς, ὡς παῖδες, ἐὰν μὲν ὄμοφρονήτε, ἀχειρωτοι τοῖς ἐχθροῖς ἔσεσθε, ἐὰν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

‘Ο λόγος δηλοῖ, ὅτι τοσοῦτον ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ ὁμόνοια, ὅσον εὐκαταγών ἡ στάσις.

Γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον. Ὁ δέ, ὡς πολλὰ παραπομμένων οὐκ ἥδυνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς ὁράσμων δέσμην κομίζειν. Τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς ὁράσμους ἐκέλευε κατεάσσειν. Ἐπειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ ἥδυναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν αὐτοῖς ὁράσμον ἐδίδου. Τῶν δὲ ρᾳδίως κατακλώντων ἔλεγε· ἀτάρ καὶ ύμεῖς, ὦ παῖδες, ἐὰν μὲν ὄμοφρονήτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἐχθροῖς ἔσεσθε, ἐὰν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

‘Ο λόγος δηλοῖ, ὅτι τοσοῦτον ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ ὁμόνοια, ὅσον εὐκαταγών ἡ στάσις.

Γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον. Ὁ δέ, ὡς πολλὰ παραπομμάτων οὐκ ἥδυνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς ὁράβδων δέσμην κομίζειν. Τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς ὁράβδους ἐκέλευε κατεάσσειν. Ἐπειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ ἥδυναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν αὐτοῖς ὁράβδον ἐδίδου. Τῶν δὲ ρᾳδίως κατακλώντων ἔλεγε· ἀτάρ καὶ ύμεῖς, ὡς παῖδες, **ἐὰν μὲν** ὄμοφρονήτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἐχθροῖς ἔσεσθε, **ἐὰν δὲ** στασιάζητε, εὐάλωτοι.

‘Ο λόγος δηλοῖ, ὅτι τοσοῦτον ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ ὁμόνοια, ὅσον εὐκαταγών ἡ στάσις.

Γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον. Ὁ δέ, ὡς πολλὰ παραπομμάτων οὐκ ἥδυνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς όάβδων δέσμην κομίζειν. Τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς όάβδους ἐκέλευε κατεάσσειν. Ἐπειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ ἥδυναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν αὐτοῖς όάβδον ἐδίδουν. Τῶν δὲ ρᾳδίως κατακλώντων ἔλεγε· ἀτάρ καὶ ύμεῖς, ὡς παῖδες, ἐὰν μὲν ὄμοφρονῆτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἐχθροῖς ἔσεσθε, ἐὰν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

‘Ο λόγος δηλοῖ, ὅτι **τοσοῦτον** ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ ὁμόνοια, **ὅσον** εὐκαταγών ἡ στάσις.

Γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον. Ὁ δέ, ὡς πολλὰ παραπομμάτων οὐκ ἥδυνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς ὁράβδων δέσμην κομίζειν. Τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς ὁράβδους ἐκέλευε κατεάσσειν. Ἐπειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ ἥδυναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν αὐτοῖς ὁράβδον ἐδίδου. Τῶν δὲ ρᾳδίως κατακλώντων ἔλεγε· ἀτάρ καὶ ύμεις, ὦ παῖδες, ἐὰν μὲν ὄμοφρονῆτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἐχθροῖς ἔσεσθε, ἐὰν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

‘Ο λόγος δηλοῖ, ὅτι τοσοῦτον ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ ὄμόνοια, ὃσον εὔκαταγών ἡ στάσις.

Γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον. Ο δέ, ως πολλὰ παραινῶν οὐκ ἡδύνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς ὁράβδων δέσμην κομίζειν. Τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς ὁράβδους ἐκέλευε κατεάσσειν. Επειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ ἡδύναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν αὐτοῖς ὁράβδον ἐδίδου. Τῶν δὲ ὁράδίως κατακλώντων ἔλεγε· ἀτὰρ καὶ ὑμεῖς, ω παῖδες, ἐὰν μὲν ὄμοφρονῆτε, ἀχειρωτοι τοῖς ἔχθροῖς ἐσεσθε, ἐὰν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

Ο λόγος δηλοῖ, δτι τοσοῦτον ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ ὁμόνοια, ὅσον εὐκαταγών ἡ στάσις.

‘Ο δέ....Τῶν δὲ.... Τῶν δὲ : da un
lato...dall'altro

τὸ μὲν πρῶτον ...ἐκ δευτέρου:
all'inizio...poi

ἔαν μὲνἔαν δὲ : se....se invece
Τοσοῦτονὅσον: tanto....quanto
ἀτὰρ καὶ ύμεῖς, ὡς παῖδες, ἔαν μὲν
όμοφρονήτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἔχθροῖς
ἔσεσθε, ἔαν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι:
discorso diretto

Divisione in periodi

γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον.

ό δέ, ώς πολλὰ παραινῶν οὐκ ἡδύνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς ὁράβδων δέσμην κομίζειν.

τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς ὁράβδους ἐκέλευε κατεάσσειν.

ἐπειδὴ δὲ καίπερ βιαζόμενοι οὐκ ἡδύναντο, ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην ἀνὰ μίαν αὐτοῖς ὁράβδον ἐδίδου.

τῶν δὲ ὁραδίως κατακλώντων ἔλεγε· ἀτὰρ καὶ ὑμεῖς, ὦ παῖδες, ἐὰν μὲν ὄμοφρονῆτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἔχθροῖς ἐσεσθε, ἐὰν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

οἱ λόγοις δηλοῖ, ὅτι τοσοῦτον ἰσχυρόν ἐστὶν ἡ ὄμόνοια, ὅσον εὔκαταγών ἡ στάσις.

Individuazione dei verbi e dei connettivi
schema delle proposizioni
Individuazione dei casi, delle concordanze e delle reggenze
Prima traduzione (parola per parola)

γεωργοῦ παῖδες ἐστασίαζον.

Verbi di modo finito

Nominativi

genitivi

I figli del contadino litigavano

ό δέ, **ώς** πολλὰ παραινῶν οὐκ ἡδύνατο
πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι,
ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο
πράττειν **καὶ** παρήνει αὐτοῖς ὁράβδων
δέσμην κομίζειν.

Congiunzioni
Participi
infiniti

ό δέ, ὡς πολλὰ παραινῶν οὐκ ἤδύνατο πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι, ἔκρινε δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν καὶ παρήνει αὐτοῖς όραβδων δέσμην κομίζειν.

Quale valore ha qui la congiunzione subordinante ὡς ? Quale forma verbale introduce?

Παραινῶν : si tratta di un participio congiunto: in quale caso è? A quale termine della frase si riferisce? Con quale subordinata esplicita si può rendere?

Δεῖν: è una forma impersonale da cui dipende un altro infinito

πολλὰ παραινῶν : participio congiunto

ώς οὐκ **ἥδύνατο** : prop. sub. causale

Πείθειν αὐτοὺς λόγοις : sub. infinitiva

μεταβαλλέσθαι, sub. II grado infinitiva

ό δέ **ἔκρινε** : principale reggente

Δεῖν : sub. infinitiva

διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν : sub. II infin.

καὶ παρήνει αὐτοῖς: coordinata alla princ.

ὅβδων δέσμην κομίζειν.: sub. inf.

Divisione in proposizioni

πολλὰ παραινῶν
ώς οὐκ ἡδύνατο
πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι,
ό δέ ἔκρινε
δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν
καὶ παρήνει αὐτοῖς
ὅρθιῶν δέσμην κομίζειν.

accusativo

genitivo

dativo

Individuazione dei casi, dei complementi e delle
preposizioni

πολλὰ παραινῶν
esortando molte cose
ώς οὐκ ἡδύνατο
poiché si accorgeva
πείθειν αὐτοὺς λόγοις μεταβαλλέσθαι,
che non li convinceva con discorsi a cambiare
ό δέ ἔκρινε
egli decideva
δεῖν διὰ πράγματος τοῦτο πράττειν
di dover fare questo come esempio
καὶ παρήνει αὐτοῖς
e li esortava
ὅβδων δέσμην κομίζειν.
a prendere un fascio di verghe

traduzione

I figli di un contadino litigavano. Ed egli, poiché si accorse che, pur esortandoli continuamente, con le parole non riusciva a convincerli a cambiare, pensò di usare questo esempio e chiese loro di portargli un fascio di verghe

τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον
διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς ράβδους
ἐκέλευε κατεάσσειν.

τὸ μὲν πρῶτον: è una forma avverbiale =
dapprima, in primo tempo

τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων : genitivo assoluto

τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς
ὅρβδους : participio congiunto

ἐκέλευε : principale reggente

κατεάσσειν : infin.

τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων τὸ μὲν πρῶτον
διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς ὁράβδους
ἐκέλευε κατεάσσειν.

τῶν δὲ τοῦτο ποιούτων

essi facendo questo

τὸ μὲν πρῶτον διδοὺς αὐτοῖς ἀθρόας τὰς
ὅάβδους

dapprima dando loro verghe strette

ἐκέλευε

ordinava

κατεάσσειν

di sciogliere

Quando lo fecero, per prima cosa diede loro il fascio di verghe ben strette e gli ordinò di spezzarle

ἐπειδὴ δὲ καὶ βιαζόμενοι οὐκ ἡδύναντο,
ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην καὶ ἀνὰ
μίαν αὐτοῖς ὁράβδον ἐδίδου.

- **ἐπειδὴ**: poiché
- **ἐκ δευτέρου**: è correlato a τὸ μὲν πρῶτον ha un valore avverbiale, *in secondo luogo*
- **ἀνὰ**: ha un valore distributivo

καί βιαζόμενοι: participio congiunto
ἐπειδὴ δὲ οὐκ **ήδύναντο**, : causale
ἐκ δευτέρου **ἔλυε** τὴν δέσμην: principale
reggente

καί **ἀνὰ** μίαν αὐτοῖς ὁράβδον **ἔδιδον**:
coordinata alla principale.

επειδὴ δὲ καί βιαζόμενοι οὐκ ἡδύναντο,
ἐκ δευτέρου **ἔλυε τὴν** δέσμην καί **ἀνὰ**
μίαν αὐτοῖς όάβδον **ἔδιδον.**

καί βιαζόμενοι

pur sforzandosi

ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἤδύναντο

poiché non riuscivano

ἐκ δευτέρου ἔλυε τὴν δέσμην

come seconda cosa scioglieva il fascio

καί ἀνὰ μίαν αὐτοῖς ράβδον ἐδίδου.

e dava loro la verga ad uno ad uno

Siccome, pur sforzandosi, non riuscivano
a farlo, egli sciolse il fascio e consegnò loro
le verghe ad una ad una

τῶν δὲ ὁραδίως κατακλώντων ἔλεγε·
ἀτὰρ καὶ ὑμεῖς, ὦ παῖδες, **ἐὰν** μὲν
όμοφρονήτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἔχθροῖς
ἔσεσθε, **ἐὰν** δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

ἐὰν : se

ἔσεσθε: futuro “sarete”

τῶν δὲ ὁραδίως κατακλώντων : genitivo assoluto

ἔλεγε: principale reggente

ἀτὰρ **ἐὰν** μὲν **όμοφρονήτε**: discorso diretto, protasi

καὶ ύμεῖς, ὡ παῖδες, ἀχείρωτοι τοῖς
ἔχθροῖς **ἔσεσθε** : apodosi

ἐὰν δὲ **στασιάζητε** : protasi

Εὐάλωτοι (**ἔσεσθε**): apodosi

τῶν δὲ ὁραδίως κατακλώντων ἔλεγε·
ἀτὰρ καὶ ύμεῖς, ὦ παῖδες, έὰν μὲν
όμοφρονήτε, ἀχείρωτοι τοῖς ἔχθροῖς
ἔσεσθε, έὰν δὲ στασιάζητε, εὐάλωτοι.

τῶν δὲ ὁραδίως κατακλώντων
essi rompendole facilmente
ἔλεγε:

diceva
ἀτὰρ ἐὰν μὲν ὄμοφρονήτε
ma se siete uniti

καὶ ύμεῖς, ὡς παῖδες, ἀχείρωτοι τοῖς ἐχθροῖς
ἔσεσθε

anche voi, figli, sarete inespugnabili per i nemici
ἐὰν δὲ στασιάζητε
se invece vi separate
Εὐάλωτοι (ἔσεσθε)
(sarete) deboli

Poiché le spezzavano con facilità, disse:
“figli miei, anche voi se siete uniti sarete
imbattibili per i nemici, ma se vi separate,
sarete deboli”

ό λόγος δηλοῖ, ὅτι τοσοῦτον ἴσχυρόν
ἐστὶν ή ὁμόνοια, ὅσον εὐκαταγών ή
στάσις.

ὅτι: congiunzione dichiarativa, che
τοσοῦτον..... ὅσον : tanto....quanto

ό λόγος δηλοῖ: principale reggente
ὅτι τοσοῦτον ἴσχυρόν ἔστιν ή ὁμόνοια,
ὅσον εὐκαταγών ή στάσις: subordinata
dichiarativa

ό λόγος δηλοῖ

la favola mostra

ὅτι τοσοῦτον ἵσχυρόν εστὶν ἡ ὁμόνοια,
ὅσον εὐκαταγών ἡ στάσις

*che tanto è sicura la concordia quanto litigiosa
è la divisione*

Revisione e traduzione definitiva

I figli di un contadino non andavano d'accordo. Ed egli, poiché si accorse che, pur esortandoli continuamente, con le parole non riusciva a convincerli a cambiare comportamento, pensò di usare un esempio e chiese loro di portargli un fascio di verghe. Quando essi lo fecero, per prima cosa diede loro il fascio di verghe ben strette e ordinò di spezzarle. Siccome, pur sforzandosi, non riuscivano a farlo, egli sciolse il fascio e consegnò loro le verghe ad una ad una.

Dal momento che le spezzavano con facilità, disse: "figli miei, anche voi se siete uniti sarete imbattibili per i nemici, ma se vi separate, sarete deboli".

La favola insegna che la concordia è tanto più solida e sicura quanto più è fragile la divisione.

Riepilogo metodo

- Individuare parole più frequenti.
- Individuare parallelismi (uguaglianze, opposizioni, analogie) tra le parole o le frasi
- Divisione in periodi
 - Individuazione dei verbi e dei connettivi
 - schema delle proposizioni
 - Individuazione dei casi, delle concordanze e delle reggenze
 - Prima traduzione (parola per parola)
- Assemblaggio periodi, revisione e traduzione definitiva